

» Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu (MT. 4, 4)«

DUMINICA A 33-A DUPĂ RUSALII

a Vameșului și a Fariseului

APOSTOL. 2 TIMOTEI 3, 10-15

Fiule Timotei, tu mi-ai urmat în învățătură, în purtare, în năzuință, în credință, în îndelungă-răbdare, în dragoste, în stăruință, în prigonirile și suferințele care mi s-au făcut în Antiohia, în Iconiu, în Listra; câte prigoniri am răbdat!, și din toate m-a izbăvit Domnul. Și toți care voiesc să trăiască în chip cucernic întru Hristos Iisus, vor fi prigoniți. Iar oamenii răi și amă-

gitori vor merge spre tot mai rău, rătăcind pe alții și rătăciți fiind ei înșiși. Tu, însă, rămâi în cele ce ai învățat și de care ești încredințat, deoarece știi de la cine le-ai învățat, și fiindcă de mic copil cunoști Sfintele Scripturi, care pot să te înțeleptească spre mântuire, prin credința cea întru Hristos Iisus.

EVANGHELIE. LUCA 18, 10-14

Zis-a Domnul pilda aceasta: Doi oameni s-au suit la templu ca să se roage: unul era fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând drept, așa se ruga în sine: Dumnezeu, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrești, preadesfrânați, sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuală

din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului! Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.

TÂLCUIRE

Cuvânt la Duminica Vameșului și Fariseului - începutul Triodului

Poate că între voi nici nu sunt oameni care ar cu-teza să spună în gura mare, laudându-se pe sine: „nu sunt ca ceilalți”; însă eu cred că rar se găsește cineva care să nu fi căzut în părere de sine și încuviințare de sine atunci când prin inimă trec fără cuvinte gânduri ce dau nu puțină însemnătate ostenețelor noastre și lucrării noastre în mijlocul celorlalți. Nici acest simțământ al mulțumirii de sine nu este bun! Trebuie, să simțim, și să simțim adânc, că nu merităm absolut nimic și nu putem pune temei pe nimic din cele ale noastre. Temeiul nostru este unul singur - milostivirea lui Dumnezeu; iar aceste laude lăuntrice de sine trebuie alungate.

Iată că au venit din nou săptămânile pregătitoare pentru Marele Post! - Să mulțumim Domnului, Care

ne-a învrednicit să apucăm această vreme mântuitoare de suflet! Să ne rugăm ca El să ne ajute și să ne folosim de această vreme potrivit bunelor Lui hotărâri privitoare la noi. În această privință, totuși, nu cred că e nevoie să vă spun prea multe. Nu întâmpinați acest răstimp pentru prima oară; nu o dată ați ascultat tâlcuirea însemnătății acestor zile și arătarea învățăturilor pe care trebuie să le tragem din ele; nu o dată, cred, ați cunoscut și cu lucrul cum sunt petrecute ele în chip ziditor și cum sunt petrecute în chip stricător. Și atunci, ce nevoie mai este de povățuiri întinse? Este îndeajuns să spunem: Frați și părinți! Faceți așa cum deja știți, așa cum vă însuflă conștiința voastră și vă învață cercarea [experiența], numai să se întoarcă toate spre zidirea voastră și mântuirea sufletelor voastre.

Cu toate acestea, nu vreau, totuși, să vă las fără a vă aminti câte ceva, măcar în mare, spre a vă călăuzi

Parabola Vameșului și a Fariseului

la petrecerea în chip mântuitor a răstimpului care a venit.

Sunt unii bolnavi care merg să se trateze la stațiuni. Gândiți-vă cum încep ei din vreme a cugeta la călătoria ce îi așteaptă și cu câtă grijă pregătesc tot ce este de trebuință ca să ajungă repede și ușor la apele vindecătoare și să se folosească în chip cât mai roditor de răstimpul hotărât pentru tratament. Iată că și la noi s-a apropiat ședința de tratament a sufletelor noastre: sfântul post. Aici și noi ne vom scălda - în apele de lacrimi ale pocăinței, și vom lua înlăuntrul nostru doctoria cea multvindecătoare - Trupul și Sângele Domnului nostru. Este nevoie să ne pregătim și noi pentru acest tratament - și pe cât e sufletul mai presus de trup, pe atâta și grija noastră pentru tratamentul lui trebuie să fie mai puternică și mai lucrătoare ca la bolnavii amintiți.

Pentru prima dată, nu e nevoie să ne împovărăm cu multe. Să ne îngrijim doar a pătrunde în voile Maicii noastre Biserica și să dăm naștere în noi înșine așezărilor [dispozițiilor] sufletești pregătitoare arătate de către ea. În post să ne ostenim pentru curățirea conștiinței și îndreptarea vieții noastre - iar întrucât reu-

șita acestor osteleni depinde de înmuierea inimii prin străpungere, iată că sfânta Biserica ne pregătește din vreme pentru simțământul acesta și vrea prin felurite mijloace să îl stârnească și să îl întărească în noi. Acum, prin pilda despre vameș și fariseu ea ne insuflă că cea mai de nădejde cale pentru a ne străpunge este nimicirea în noi înșine a părerii de sine fariseice și înrădăcinarea în inimă a tânguirii de pocăință a vameșului: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!” În duminica următoare, prin pilda despre fiul risipitor ea ne învață că oricât de adâncă ar fi căderea cuiva, dacă cel căzut se întoarce cu inimă înfrântă și smerită către Domnul, strigând: „nu sunt vrednic să mă numesc fiu al Tău; primește-mă ca pe unul dintre argații Tăi”, va fi primit în brațele Părintelui Ceresc Celui Multmilostiv. Dacă sufletul cuiva s-a arătat prea împietrit și nesimțitor, sfânta Biserica, în continuare, vrea să îl frângă, zugrăvind-i Înfricoșata Judecată. Iar dacă cineva s-a obișnuit până într-atât cu starea sa cea înjositoare întru păcat, că a început să îl socotească pe acesta drept starea sa firească și nu-și închiuie cele mai bune, sfânta Biserica amintește pentru unul ca acesta de căderea protopărintilor, pentru a

stârni în inima lui întristarea pentru ceea ce a pierdut și a trezi în el râvna de a redobândi aceasta, aducându-i în gând mărimea pierderii și cât de mult merită să îi pară rău pentru aceasta și să se ostenească pentru a deveni iarăși stăpânitor al moștenirii pierdute.

Iată voile sfintei Biserici a lui Dumnezeu! Pătrundeți în ele și umblați după cum arată Maica voastră cea grijulie!

În ziua de astăzi și în toată săptămâna următoare să luăm lecție de la vameș și fariseu și să învățăm această lecție. Ea este scurtă: nu te nădăjdui în dreptatea ta, ci, cu toată bogăția faptelor tale bune, toată nădejdea mântuirii să ți-o pui în milostivirea lui Dumnezeu, strigând din adâncul sufletului: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Privind la fariseu - cel dojenit, să nu credeți că faptele dreptății, cucerniciei, binefacerii și înfrânării aspre nu înseamnă nimic în ochii lui Dumnezeu. Nu! Domnul l-a dojenit pe fariseu nu pentru faptele lui, ci pentru că acesta a început să se laude cu ele, pentru că își pusese în ele toată nădejdea sa, uitând de păcate - de care, bineînțeles, nu era slobod. Deopotrivă, privind la vameș, să nu credeți că păcatele au puțină însemnătate înaintea lui Dumnezeu. Nu! Domnul îl laudă pe vameș nu fiindcă prin păcatele sale s-a pus în starea de a nu fi vrednic nici să privească la cer, ci pentru că, după ce s-a adus aici prin voia sa cea rea, i-a părut rău și s-a străpuns pentru aceasta, așteptând să își afle izbăvire doar în milostivirea lui Dumnezeu - îl laudă pentru această întoarcere de la păcat la Domnul, pentru duhul smereniei și durerii inimii întru care striga: „Doamne, milostiv fii mie, păcătosului!”

După ce am luat acum ceea ce e adevărat și de la unul și de la celălalt, primim lecția aceasta: ostenește-te și lucrează Domnului cu o osârdie, după toată lărgimea poruncilor Lui - însă nădejdea mântuirii să ți-o pui - toată - în milostivirea lui Dumnezeu. Niciodată nu vei ajunge să fii îndreptat în ochii lui Dumnezeu întotdeauna și în toate: de aceea, oricât ai părea de îndreptat pe dinafară, nu înceta niciodată să strigi din inimă: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Iată lecția: pecetluiți-o în inimile voastre! Drept mijloc, iată ce să faceți: parcurgeți repede în gând viața voastră și uitați-vă dacă nu sunt în ea păcate - cu cuvântul, cu fapta și cu gândul. O! Firește, se vor găsi în ea mulțime de păcate! Dar dacă lucrurile stau așa, cum să nu strigăm fiecare: „Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului!”

Adunați după aceea toate faptele voastre bune - sau cele pe care lauda noastră de sine le socotește drept bune - și vedeți: oare multe vor ieși la socoteală? Câte am putea, și câte am fi datori să facem în cele 365 de zile ale anului; dar ce am făcut?! Și această puținătate să o scoatem la arătare, trâmbițând: „nu sunt ca ceilalți” - mai ales atunci când împotriva ei stau păcate cărora nu este număr? Fiindcă din cele 24 de ceasuri ale fiecăreia dintre cele 365 de zile ale anului se vor afla, oare, vreunele care să nu fi fost însemnate prin vreun păcat? Iar de vreme ce am priceput acest fapt, cum să nu strigăm: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Și apoi oare și aceste puține fapte bune sunt curate oare? Oare asupra fiecăreia dintre aceste nepuțințioase fapte bune se vede răsfrângerea slavei lui Dumnezeu? Ostenindu-ne asupra lor oare nu am făcut mai mult pe placul nostru și al oamenilor decât pe placul lui Dumnezeu? Iar dacă este așa, cum să punem vreun preț pe ele și, privind la ele, să ne semețim întru înșelare de sine, spunând în sinea noastră: „nu sunt ca ceilalți”? Nu! Puneți, doar, faptele voastre în fața neamăgitoarei oglinzi a dreptei judecăți însemnate în Cuvântul lui Dumnezeu: este greu de crezut că pe fiecare dintre voi conștiința nu-l va îndemna să strige: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Poate că între voi nici nu sunt oameni care ar curteza să spună în gura mare, lăudându-se pe sine: „nu sunt ca ceilalți”; însă eu cred că rar se găsește cineva care să nu fi căzut în părere de sine și încuviințare de sine atunci când prin inimă trec fără cuvinte gânduri ce dau nu puțină însemnătate ostenețelor noastre și lucrării noastre în mijlocul celorlalți. Nici acest simțământ al mulțumirii de sine nu este bun! Trebuie, să simțim, și să simțim adânc, că nu merităm absolut nimic și nu putem pune temei pe nimic din cele ale noastre. Temeiul nostru este unul singur - milostivirea lui Dumnezeu; iar aceste laude lăuntrice de sine trebuie alungate. Un sfânt nevoitor, de fiecare dată când gândul îi spunea: „cutare și cu tare lucru este bun la tine”, bănuind că este vorba de o lingușire a vrăjmașului, răspundea: „blestemat să fii tu cu «binele» tău”. Așa făcea sfântul Părinte; cu atât mai mult se cuvina să facem astfel noi, păcătoșii.

În lucrarea duhovnicească nu este nici un gând mai rău decât gândul părerii de sine. El năvălește pieptiș asupra simțământului smereniei și îl răcește. Focul nu poate fi pus împreună cu apa - iar străpungerea nu

poate viețui împreună cu simțământul că ești drept. Precum lovește paralizia organele mișcării, așa și părerea de sine taie toată încordarea puterilor omenești spre bine. Precum roua vătămătoare strică florile minunate, așa și mulțumirea de sine amăgitoare strică în noi tot binele - așadar, alegeți, fraților, binele și lepădați răul!

În cântările bisericești, fariseul este asemănat cu cineva care plutește pe mare într-o corabie, iar vameșul care se urgisea pe sine - cu cineva care face același lucru într-o barcă proastă. Pe cel dintâi, însă, l-a înecat furtuna înălțării de sine lovindu-l de stânca trufiei, iar pe cel din urmă seninul adânc al urgisirii de sine și suflarea lină a suspinelor de pocăință l-au dus fără primejdie la limanul îndreptării Dumnezeiești. În aceleași cântări, fariseul mai este asemănat cu cineva care merge în car, iar fariseul - cu cineva care merge pe jos. Cel din urmă, însă, adăugând la străpurgere

smerenia, a luat-o înaintea celui dintâi, care și-a pus în cale stâncile laudei de sine.

Auzind asemenea îndemnuri, fraților, înțelepțiți-vă pentru a alerga în așa fel încât să ajungeți la țintă. În voi mare să fie lacrimile, luntre - defăimarea de sine, vânturi - suspinele, iar glas al vameșului - toate cele pe care le-ați rânduit pentru plutire. Și fără îndoială veți ajunge la limanul milostivirii lui Dumnezeu și veți atinge grabnic țărnul îndreptării, unde veți gusta dulcea tihnă a conștiinței întru atotiertarea lui Dumnezeu.

Să ne dăruiască acest mare bine nouă, tuturor, preaîndurata bunătate a lui Dumnezeu! Amin.

12 februarie 1861

(Sfântul Teofan Zăvorâtul, Pregătirea pentru spovedanie și Sfânta Împărtășanie. Predici la Triod, Editura Sophia, 2002, pp. 5-10)

PENTRU TINERI

... Aceasta ne pune Dumnezeu la îndemână în Postul acesta: spovedania și împărtășania. Pentru aceasta l-a adus în fața noastră prin această parabolă pe fariseu și pe vameș. Și l-a dat exemplul pe fariseu care nu vrea să se spovedească, care crede că a făcut numai bine toată viața lui și care nu a avut o legătură reală cu Dumnezeu. Inima lui nu s-a mișcat, nu era o inimă vie. El are o inimă ca un mecanism care îi spune acum fă bine, acum dă de pomană, acuma du-te la templu, acum dă zeciuială. Pe când la vameș era o inimă mai vie, măcar plângea, inima care plânge este o inimă pe care Dumnezeu o iubește.

Încercați să plângeți, încercați să vă pocăiți, încercați să vă spovediți, să vă împărtășiți, ca prin aceasta să ne facem părtași ai suferinței Mântuitorului: să mergem cu Iisus de la începutul Postului și până la ridicarea pe cruce, să murim cu El, să ne îngropăm cu El, pentru ca a treia zi să înviem cu El în slava lui Dumnezeu. Amin.

Parintele Gheorghe Calciu
Extras din: *Cuvinte vii*
Ed. Bonifaciu, Bacau, 2009

FRÂNTURI DE SINAXAR

Duminicile premergătoare pentru Postul Mare sunt: a Vameșului și a Fariseului, a Fiului risipitor, a Înfricoșătoarei Judecări (numită și Duminica Lăsăturii sec de carne) și a Izgonirii lui Adam din Rai (numită și Duminica iertării sau Duminica Lăsăturii sec de brânză). Cele din perioada Postului Mare sunt: Duminica Ortodoxiei, a Sfântului Grigorie Palama, a Sfintei

Cruci, a Sfântului Ioan Scărarul și a Cuvioasei Maria Egipteanca. Avem și o duminică de trecere între Postul Mare și Săptămâna Sfințelor Pătimiri a Domnului, numită a Floriilor, în care trăim bucuria Intrării Domnului în Ierusalim.

CÂNTAȚI DOMNULUI TOT PĂMÂNTUL

Slavă...

*Ușile pocăinței deschide-mi mie, Dătătorule de viață,
că vine dis de dimineață duhul meu la Biserica Ta cea sfântă,
purtând locaș al trupului cu totul întinat.
Ci ca un Îndurat curățește-l cu mila milostivirii Tale!*

Și acum...

*În cărările mântuirii îndreptează-mă, Născatoare de Dumnezeu,
căci cu păcate grozave mi-am întinat sufletul și cu lenevire mi-am cheltuit toată viața mea;
ci cu rugăciunile tale spală-mă de toată necurăția!*

Stihira glas 8:

*La mulțimea faptelor mele celor rele, cugetând eu, ticalosul,
mă cutremur de înfricoșata zi a judecății, ci îndrăznind spre mila milostivirii Tale,
ca David strig Ție: Miluiește-mă Dumnezeule după mare mila Ta!*

GÂNDUL ZILEI

*„Un bătrân a zis că mai mult decât orice avem trebuință de smerenie.
La tot cuvântul ce auzim să zicem: Iartă! Căci smerenia strică toate
meșteșugurile vrăjmașului... Bătrânul vrea să ne arate că nici frica lui
Dumnezeu nici milostenia, nici credința, nici postul, nici altă faptă
bună nu se pot săvârși fără smerenie... ”*

AVVA DROTEI

